

Elhunyt dr. Gáti László

Mély szomorúságot váltott ki egykori kollégái és tanítványai körében Gáti László docens halálának híre. Eltávozása váratlan volt, hiszen az utolsó hetekig rendszeresen részt vett a hazai tudományos összejöveteleken, konferenciákon, tudományos értekezések védesein, mindenekelőtt a hozzá legközelebb álló, lumineszcencia-tárgyú tanácskozásokon, amelyeken különösen nagy érdeklődést mutatott a fiatalabb nemzedékhez tartozók szakmai fejlődése iránt.

1951-ben mint matematika-fizika szakos tanárjelölt került egyetemünkre, és itt dolgozott egészen nyugdíjazásáig. Bár élete aktív szakaszának utolsó éveiben munkájának témáját jelentősen befolyásolta a lézerfizika gyors fejlődése, életművében a legmaradandóbbak a molekuláris lumineszcencia témakörében elért eredményei. Elég itt a festékkoldatok fluo-reszcenciájára csillapodásának és polarizációjának kutatásában végzett elegáns elméleti és kísérleti munkásságára utalni. Mindig segítőkész, barátságos, köz-szeretettelnek örvendő munkatárs volt, derűt sugárzó egyéniségét nem felejtjük. Szerette az oktató munkát. Előadásait mindig sok, a hallgatók figyelmét felkeltő és érdeklődésüket lebilincselő, precízen előkészített kísérlet bemutatásával tartotta. A laboratóriumi gyakorlatokon, a fizikátörténeti szemináriumokon tanítványai nemcsak szakavatott egyetemi oktatóként, hanem meleg szívű tanítómesterükként is tisztelték őt.

Nyugdíjasként Budapesten élt, de azt soha nem mulasztotta el, hogy tanszéki kirándulásainkon részt vegyen. Optimista természete és jövőbe vetett hite vezérelte abban, hogy elsajátítsa a harmadik évezred informatikai és kommunikációs eszközeinek használatát. Ezt a derűs nyugdíjas életet szakította félbe a váratlan halál, kiragadva őt szeretett családjá köréből. Mint mindig, most is, amikor ezeket a sorokat írjuk bölcs mosollyal figyel a világhálón lévő, saját készítésű honlapjáról egykori munkatársait, akik míg élnek, emlékét kegyelettel őrzik!

A JATE fizikusai

● Tízéves a hallgatói mozgalom (5.)

A szolgáltató Hök

A hallgatói önkormányzatoknak helyben és országos szinten is képviselniük kell a diákság érdekeit. Ezt a feladatot a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola diákönkormányzata is magára vállalja. A testület elnöke, Jancsák Csaba nemcsak erről a munkáról, hanem az önkormányzat szolgáltatásairól is beszél.

● Érdekképviseleti szervként milyen feladatokat lát el a Hök?

A hallgatók érdekképviselete több rézre bontható. Egyrészt szociális, másrészt tanulmányi érdekképviseletről beszélhetünk, amely a napi működésben nyilvánul meg. Ezt olyan szabályzatok, rendeletek határozzák meg, amelyek megalkotásában a hallgatói önkormányzatnak részt kell vennie. A főiskolai tanács tizenöt fős, ebből négy hallgató. Ez a szavazati arány pontosan elegendő ahhoz, hogy a hallgatók véleményét megfelelő súllyal tudják képviselni.

● Országos szinten hogyan működik a diákok érdekképviselete?

A főiskolát egy ember képviseli a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájában. A szervezet elnökségében a vidék eddig is hangsúllyal szerepelt, és a továbbiakban is a vidék szerepének fokozott megerősítését szeretnénk kezdeményezni. Ahhoz, hogy a HÖÖK a napi politikai ügyekben szakértőként véleményt mondjon, fontos az, hogy az országban szétterülő felsőoktatási intézmények hallgatói önkormányzatai mögöttes álljanak. Az országos szervre mindenképpen szükség van, mert az olyan kielevezett helyzetekben, mint a tandíj bevezetésekor szervezett demonstrációk, erőteljesen tudják képviselni az érdekeket, amire a helyi önkormányzatok sem súlyuknál, sem szak-

mai hozzáállásuknál fogva nem képesek. Úgy érzem, hogy a hallgatói önkormányzat tudja teljesíteni azt, amit 1988-ban az akkori elődök kezdeményeztek. Sok mindenben változott a hallgatók hozzáállása, árnyaltabbá vált az érdekképviselet: az akkor megalapozott érdekképviselet mellett sok újdonságot kell az önkormányzatnak felvállalnia.

● Milyen szolgáltatásokat nyújt jelenleg az önkormányzat a főiskolásoknak?

Az összvonalas helyi közlekedési bérletet főiskolai kezdeményezésre vezették be több intézményben is. Emellé társult az éjszakai ingyenes uszoda biztosítása, illetve a testnevelés tanszékkel közösen rekreációs lehetőségek megteremtése. Újdonságnak számít a diáktanácsadás bevezetése, amely tanulmányi és pályázati ügyekben nyújt segítséget, valamint olyan speciálkollégiumok hirdetése, amelyeket a Hök kezdeményez: önmenedzselés, grafológia, pszichodráma, konfliktusmegoldó tréningek.

● Hogyan kerültél a hallgatói önkormányzat élére?

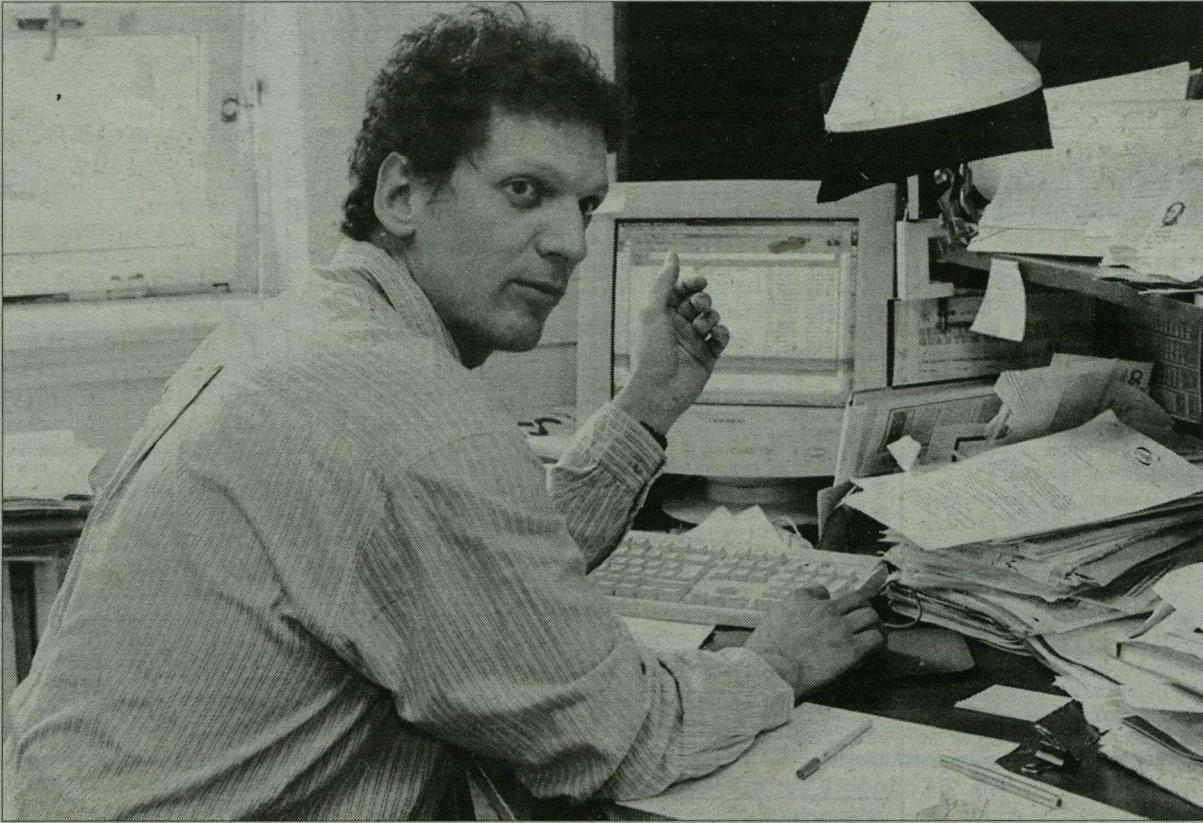
Harmadik éve állok az önkormányzat élén. Korábban nem töltöttem be semmilyen tisztséget. Az 1995-ös tandíj-rendelet során kapcsolódtam be az önkormányzat munkájába. Az akkori hallgatói önkormányzat radikális véleményét képviselt, a tervek szerint a tandíj ellenes demonstrációt a Hősök kapujának keresztvezetése érdekében akartuk tartani. A válságstáb ezt leszavazta. Az önkormányzatban tapasztalható csapatmunka megtetszett, és ezért pályáztam az elnöki tisztségre. A mandátumom áprilisig szól, és úgy vélem, ez az év elegendő ahhoz, hogy a következő generáció szakmaiságát kitermelje.

(Folytatjuk.)

Hegedűs Szabolcs

● Kettős konferencia lesz Szegeden

Polgárközelibb tudományokat!

Osvay Károly: Célunk a szakmai nyilvánosság megteremtése. (Fotó: Miskolczi Róbert)

Kettős konferenciának ad otthont november 2. és 6. között Szeged. A Pro Scientia Aranyérmesek negyedik konferenciájára és a Magyar Zoltán Posztdoktori Ösztöndíjasok második találkozója a magyar tudomány hetében kerül sor. A Pro Scientia aranyérméről, a fiatal kutatók jelenlegi helyzetéről és a tudomány köznapi megítéléséről beszélgettünk dr. Osvay Károly egyetemi docenssel, a konferencia szervezőbizottságának elnökével.

A Pro Scientia konferenciák célja a szakmai nyilvánosság megteremtése, ez a fórum ugyanis lehetőséget biztosít arra, hogy a fiatal tudósok kutatási elképzeléseiket, illetve tudományos eredményeiket ismertessék. A konferencia elősegíti az egyes tudományágak közötti kapcsolat megteremtését, sőt, a teljes interdiszciplinaritás érdekében idén először képző- és zeneművész hallgatók is megjelennek majd. Azt sem szabad elfelejteni, hogy ez egy tudományos közéleti fórum, ennek megfelelően a fiatal tudósokkal a felsőoktatási- és kutatóintézet vezetői, a kormányzat, valamint a hazai tudományfinanszírozási és tudománypolitikai szervezetek képviselői egy kerekasztal-beszélgetés során vitatják meg a tudomány jelenlegi helyzetét, különös tekintettel az új tudományos és társadalmi kihívá-

sokra, mint a környezetvédelem és az európai uniós csatlakozás.

● Milyen helyet foglal el Szeged, és azon belül a József Attila Tudományegyetem a Pro Scientia aranyérmesek számát tekintve?

Az ország kétszázharminckilenc Pro Scientia aranyérmese közül húszan kerültek ki a JATE-ről, ez az arány jónak mondható a többi felsőoktatási intézmény eredményeihez viszonyítva.

● Mi a feltétele annak, hogy valaki Pro Scientia ösztöndíjas legyen?

Az országos tudományos diákköri konferencián első helyezést kell elérni, egy közép- és egy alacsonyabb nyelv- vizsgával kell rendelkezni, és természetesen nem utolsósorban tudományos munkát kell végezni, így például cikkeket publikálni, és tudományos fórumokon részt venni. Éppen ezért a díjazottak inkább a végzős egyetemi hallgatók, illetve első éves doktoranduszok közül kerülnek ki.

● Nem véletlenül tartják együtt a Pro Scientia aranyérmesek konferenciáját és a Magyar Zoltán posztdoktori ösztöndíjasok találkozóját. Mi az eltérés a két elismerés között?

A különbség csupán az, hogy a Magyar-ösztöndíjat csakis a már doktorált, vagy tudományos fokozatot szerzett, harmincöt éven aluli kutatók kaphatják meg.

● Mit gondol, mennyire

van ma lehetőségük a hallgatóknak és a friss diplomásoknak arra, hogy kutatómunkát végezzenek?

Az én meglátásom szerint ez csakis az adott egyetemről, vagy tanszéktől függ. Amúgy a tapasztalat azt mutatja, hogy kutatási téma jóval több lehet, mint ahány hallgató ilyesmire adja a fejét. Ez sajnos világméretű tendencia, a hidegháború lezárásával a tudomány eltávolodott az emberektől. Polgárközelibbé kellene tenni a tudományokat, és ez Magyarországon esetében különösen fontos lenne. Ha az Egyesült Államokban, vagy Nyugat-Európában az utca emberét megkérdezik arról, hogy szükség van-e tudományos kutatásokra, a válaszadók hatvan-hetven százaléka kiemelkedő fontosságúnak tartja a kutatásfejlesztést, míg ez az arány Magyarországon mindössze harminc-negyen százalékra tehető. Ennek egyrészt politikai okai vannak, hiszen a mindenkori kormány hiába tűzi zászlajára a kutatásfejlesztés jelszavát, ha a gyakorlatban jelentősen csökken a kutatásra fordított összeg reálértéke. Másrészt a média nagyobb teret enged az áltudományoknak, hiszen az jóval szenzációsabb és csillogóbb, mint a valódi tudományok. Sajnos hiányzik a tudományos kontroll a mai magyar újságírásban, hiszen míg például a New York Times hasábjain időnként tudományos vezércikkeket lehet olvasni, addig

a hazai lapokban ez szinte teljesen elképzelhetetlen.

● Kellőképpen megbe-szülnek a fiatalokat a tudományos életben?

Azt szerencsére már sikerült elérni, hogy a PhD-hallgatók ösztöndíja kielégítő legyen, ami egyébként a bevezetés időszakában nagy feszültségeket eredményezett a felsőoktatásban. Egy doktorandusz hallgató havi nettó jövedelme ugyanis elérte, sőt meg is haladta a tanársegédek fizetését. A tanársegédek és adjunktusok fizetését jelenleg próbálják meg rendezni. Azt sem szabad viszont elfelejteni, hogy a doktorandusz hallgatók többnyire nem önállóan, hanem témavezető segítségével folytatják kutatásaikat, ezért aránylag kevés kutatási ösztöndíjra pályázhatnak.

● Mennyire aktívak az egyetemisták a tudományos kutatások területén?

Főként az orvostanhallgatókra jellemző, hogy már egyetemi éveik alatt bejárnak a klinikákra és próbálnak részt venni az ott folyó munkában, mivel a diploma megszerzése után biztos klinikai állást szeretnének maguknak szerezni. Különösen rossz a helyzet viszont a jogi karon, ahol komoly gondot okoz a tudományos és kutatói utánpótlás biztosítása, mivel a végzetek a penzesebb szakmák felé orientálódnak, és csak az igazán lelkesek maradnak bent az egyetemeken.

Békefi Anett

Tankönyvtárak

● Budapest (MTI)

A tankönyveket terhelő tizenkét százalékos általános forgalmi adó megszüntetése jelentős mértékben hozzájárulna a kiadványok árának csökkentéséhez – mondta Koller Lászlóné, a Tankönyves Vállalkozók Testületének elnöke. A szakember arról annak kapcsán beszélt, hogy a Fidesz országgyűlési frakciója a tankönyvek nulla-kulcsos áfa-kategóriába sorolását javasolta január elsejétől. Az elnök tájékoztatása szerint a tavaly (segédletekkel együtt) mintegy 6,4 milliárd forint forgalmi értékű tankönyvpiac egészére a vásárlásra fordítható 1,3 milliárdos állami támogatásnak legalább a felét elvitte az áfa befizetése. Egy eredetileg száz forintos tankönyv iskolai árából ugyanis 10,72 százalékot tesz ki a forgalmi adó. Koller Lászlóné megemlítette azt is, hogy miközben mindig a kiadókat szokták hibáztatni a magas tankönyvtárak miatt, azok emelkedése a kilencvenes évek közepétől alatta maradt az infláció mértékének. Míg 1994 és 1997 között a pénzromlás 87,5 százalékos volt, addig a tankönyvtárak csak 73 százalékkal nőttek.

Tengerentúliak

● Budapest (MTI)

Amerikai egyetemi kiadók legújabb könyveiből rendeznek vásárt november 4. és 14. között az Országos Széchényi Könyvtár előadótermében. A tárlat anyagát főként humán-, társadalom- és természettudományi kiadványok alkotják.

Együttműködés

● Budapest (MTI)

A felsőoktatás, illetve az ipari és gazdasági szféra közötti kapcsolatok szorosabbra fűzése érdekében együttműködési megállapodást írtak alá a Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság (Mol Rt.), valamint a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem (BKE) képviselői. Az egyetem a megállapodásban foglaltak szerint az oktatást és a kutatást segítő infrastruktúra-fejlesztési támogatáshoz jut. Az oktatási ipari, nagyüzemi tapasztalatot szerezhetnek a Mol Rt.-nél, a vállalat szakemberei viszont előadóként segíthetik a naplaji és a levelező tagozatos képzést. A Mol Rt. és a BKE kapcsolata nem új keletű. A cég eddig is évente 10-15 hallgatót támogatott ösztöndíjjal, és hozzájárult a kiemelkedő eredményeket elérő, idegennyelv-tudással felvértezett egyetemisták külföldi képzéséhez, a közgazdasági és a menedzsment-oktatás szélesítéséhez. Ezenkívül a Mol Rt. évente 10-20 gyakornokot fogad, és 80 ezer forintos díjat ajánl fel a hallgatóknak olyan pályaművek megírására, amelyek a köz- és földgáziparág kereskedelmi, közgazdasági kérdéseinek vizsgálatával, elemzésével foglalkoznak.

Tájékoztatás

● Munkatársunktól

Tájékoztatásul közöljük, hogy a Délmagyarország október 27-ei számában, az Universitas melléklet harmadik oldalán „A művészet gyógyító ereje” címmel megjelent íráshoz illusztrációként archív fényképet használtunk.

Országos Bay-jubileum

● Budapest (MTI)

A tudomány, ha erős, növelheti egy ország presztízsét a nemzetközi gazdasági, politikai életben – mondta Hámori József, a nemzeti kulturális örökség minisztere a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány fennállásának öt éves jubileumi ülésén.

A szaktárca vezetője a Budapesti Műszaki Egyetemen tartott köszöntőjében elmondta, hogy a tudományos munkának, az egyetemeken folyó oktatásnak és a tudom-

mányos munkák eredményeinek össze kell forni. Erre teremt lehetőséget a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány. Az alapítványt 1992-ben azzal a céllal hozta létre az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, hogy Magyarországon is létrejöjjön az Európai Unióban általánosan alkalmazott K+F (kutatás+fejlesztés) intézményi struktúra, és a szerves kapcsolat az egyetemi oktatás, kutatás és a gyakorlat között.

Pokorni Zoltán oktatási miniszter az ülésen mondott beszédében kifejtette, hogy

elsődleges feladatok közé kell tartozzon az egyetemi, minőségi oktatás javítása, mert ez biztosítja azt a szellemi erőt, amely a gazdasági növekedés alapfeltétele. A kormány célja, hogy a kutatás-fejlesztésre szánt támogatási összeget megduplázza, a GDP 1,5 százalékára emelje. Ez nemcsak pénzügyi kérdéseket vet fel, hanem komoly tartalmi kihívásokat is jelent: melyek azok a területek, ahol a források hatékonyan felhasználhatók, kik oldják meg az új kutatási feladatokat, milyen szervezeteket kell létrehozni a koordinációra. En-

nek értelmében a kormányfő elnöklésével megalakul a Tudomány- és Technológia-politikai Kollégium, amely a legmagasabb szintű tanácsadó testület lesz a kormány fejlesztési programjának megvalósításában. Ezt a testületet fogja segíteni a Tudományos Előkészítő Bizottság, amelynek fő feladata a szakmai vélemények összegezése. Az előkészítő bizottság munkatársainak sorába az ünnepségen felkérték Pungor Ernő akadémikust, a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány kuratóriumának elnökét.